

Naturskyddsföreningen
Väsby

c/o P Nordmalm
Gamla v 30A, 194 67
Upplands Väsby, Sweden

2023-11-23

Till
Kommunstyrelsen,
Upplands Väsby kommun
dc.ks@upplandsvasby.se

För kännedom till:
Experterna i KS:s klimat-, miljö- och hållbarhetsutskott, berörda tjänstemän

Naturskyddsföreningen Väsby föreslår: Börja att förbereda inventeringar och nya åtgärder för att lagra kol i landskapet och hindra växthusgasutsläpp i Upplands Väsby!

Skogar och marker i Upplands Väsby har förmåga att lagra in kol. Denna potential kan bli en av de allra viktigaste nya möjligheterna att göra lokala åtgärder för klimatet och klimatbudgeten de kommande sex åren, bl a. Med hjälp av kommande av svenska styrmedel för att nå fastställda och lagstadgade EU-mål. Även åtgärder som minskar läckage av växthusgaser från mark är viktiga. För att kunna utnyttja landarealens potential att minska Upplands Väsby's koldioxidbudget behövs det utöver pågående åtgärder på kommunägd mark även att privata markägare och lantbrukare genomför frivilliga åtgärder (som kommer att vara föremål för statliga bidrag inom kort). Förslag till inriktning finns i Hasslers utredning Sveriges klimatstrategi – 46 förslag för klimatomställningen i ljuset av Fit-For-55.

Flera åtgärder på skogsmark ligger i linje med kommunens strategi för ekosystemtjänster och främjande av biologisk mångfald. Här finns goda möjligheter att åstadkomma att samtidigt främja klimat, biologisk mångfald och skogsmark som är inbjudande för friluftsliv.

Naturskyddsföreningen anser att kommunen bör inleda en dialog med markägare och göra förberedande undersökningar så som inventering för att bereda vägen för snabba och effektiva åtgärder i Upplands Väsby.

Vi har framfört detta till kommunen och partierna under 2022 men inte sett tecken på handling i frågan. Därför förnyar vi detta förslag.

Stöd för kolinlagring i landskap och åtgärder mot läckage av växthusgaser bör komma år 2024/25

Inlagring av kol i landskapet och åtgärder för att hindra att växthusgaser läcker i atmosfären kommer att bli fundamentala inslag i Sveriges väg för att nå EU:s klimatmål 2030. Det är nämligen mycket bråttom att reducera växthusutsläpp före 2030 för att Sverige inte ska missa målen och drabbas höga böter från EU-domstolen.

Det gäller naturligtvis även för Upplands Väsby som geografiskt område. Medel för stöd bör kunna vara tillgängliga under 2024/25. Troligen kan ett stödprogram för skogs- och våtmarker att vara klart före ett program för jordbruket, där Hassler föreslår en svensk bubbla för utsläppshandel med växthusgaser. Vår rekommendation till kommunen är att avvakta mer konkreta förslag på jordbruksområdet men att agera nu för att förbereda åtgärder på skogsmark och för våtmarker.

Ledtiden från fastställda utsläppsmål och förslag till skarpa styrmedel och åtgärder kommer att vara kort. Det är därför det lönar sig att förbereda sig för de kommande förändringarna nu.

Sex partier är positiva till att inventera möjliga kolsänkor och växthusläckage i hela kommunen (om partierna inte övergivit sina vallöften)

Det var av dessa skäl Naturskyddsföreningen tog upp frågan i vår skrivelse till kommunen om kommunens klimatstrategi 2022 och att ett av våra 60 förslag till miljöförbättringar som vi överlämnade förra året handlar om att kommunen kan bereda marken för stöd till åtgärder går till Upplands Väsby. Flera av de åtgärder gällande skogsmark som föreslås i Hasslers utredning och även stöds av klimatpolitiska rådet ligger i linje med kommunens strategi för ekosystemtjänster och främjande av biologisk mångfald. Det gäller t ex att först under perioden fram till 2030 uppnå målen för inlagring av kol i skogsmarken och därefter fortsätta mot år 2050, för att nå klimatneutralitet.

Här finns goda möjligheter att samordnat prestera en bättre klimatbudget, hejda förlust av biologisk mångfald och behålla attraktiva friluftsskogar. Vi pekade på att Stockholms stad låtit göra en rapport 2021 (se 3. nedan) där det framgår att inventeringen även är ett instrument för att beakta klimatåtgärder i stadens översiktsplanering.

Glädjande nog fick vi också jakande svar i vår valenkät på denna fråga från sex av åtta partierna i Kommunfullmäktige (KD, L, Mp, S, V, VB). M svarade att den kommunala förvaltningens expertis måste bereda förslaget innan man kan ställning. Även om det finns en politisk majoritet för förslaget bör ett genomförande föregås av dialog med markägare och beredning av den kommunala förvaltningens expertis.

Bra för klimatet, ekosystemtjänster, biologisk mångfald och friluftsliv

Flera av de åtgärder gällande skogsmark som föreslås i Hasslers utredning och även stöds av klimatpolitiska rådet ligger i linje med kommunens strategi för ekosystemtjänster och främjande av biologisk mångfald. Det gäller t ex att först under perioden fram till 2030 uppnå målen för inlagring av kol i skogsmarken och därefter fortsätta mot år 2050, för att nå klimatneutralitet.

Det är ur detta perspektiv särskilt intressant att låta skog fortsätta växa för att undvika det kolläckage som uppstår vid avverkningen och de första årtionden efter avverkningen. Skogsmarken har då inte hunnit bygga upp sitt kolförråd igen, en period som nu sammanfaller med den för klimatet kritiska perioden fram till 2050. Under förutsättning att markägare ersätts för bortfall av intäkter av staten kan äldre växande skogar fortsätta att behålla och utveckla biologisk mångfald och vara ett utmärkt och omtyckt skogsrum för friluftsliv samt för bär- och svamplockning.

Förslag:

För att komma igång i någorlunda god tid på detta område föreslår Naturskyddsföreningen att kommunen:

- gör en preliminär analys av möjligheterna till ökad kolinlagring och kombinationsfördelar med ekosystemtjänster där kommunen också kan bistå eller samverka
- rådgör med expertrådets lantbrukare och markägare om möjligheter och hinder samt vilket behov av information som föreligger.
- för en dialog med samtliga markägare till skogsfastigheter och ge information.
- ge uppdrag åt förvaltningen att beställa en inventering av kolförråd, kolsänkor och växthusgasläckage (med SLU/Sthlm stads undersökning som förebild)

Referenser, se nedan.

Naturskyddsföreningen Väsby

Pelle Nordmalm/ordförande

Lo Hollander

Eva Samuelsson

Referenser:

1. Sveriges klimatstrategi - 46 förslag för klimatomställningen i ljuset av Fit-For-55. Johan Hassler. Klimat- och näringsdepartementet. 2023.

Utdrag om LULUCF:

LULUCF. (EU:s lagstadgade mål för LULUCF-sektorn (Land-Use, Land-Use Change and Forestry)). EU ställer krav på Sverige vad gäller mängden inlagrat kol i kolsänkor i skog och mark. ....

Sverige måste tillse att nettoupptaget under perioden 2021–25 inte faller i förhållande till referensperioden 2000–09. År 2030 måste det årliga upptaget vara 4 miljoner ton större än genomsnittet för perioden 2016–18. EU kommer också att fastställa krav för det genomsnittliga upptaget under perioden 2026–2029.

Förslag 11. Snabbutred införandet av ett system som ger markägare ersättning för den klimatnytta som skapas. I det korta perspektivet bör syftet vara att införa ett system som säkerställer att EU:s krav på nettoinlagring i skog och mark tillgodoses. Se perioden fram till 2030 som en experimentperiod för ett mer permanent system för att utnyttja klimatpotentialen i skog och mark utan negativa sidoverkningar som kan verka på EU-nivå.

Förslag 12. Kartlägg utsläppen av växthusgaser från sjöar och hav i Sverige och utveckla ett system som ger ekonomiska drivkrafter att minska dessa utsläpp.

2. Temperaturhöjning i klimatpolitiken – en ESO-rapport om EU:s nya lagstiftning i svensk kontext av Magnus Nilsson. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2023:7 (SOU)

Rapporten som publicerades den 7 juni 2023 tar. Den ger en orientering om EU:s nya klimatstrategi med möjliga konsekvenser för Sverige, bl a kolinlagring i landskapet.

3. Kolförråd och kolsänka i skog och mark inom Stockholms stad, Anna Lindahl & Mattias Lundblad, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, Institutionen för mark och miljö, 2021

”Naturmarker innehåller ofta stora mängder organiskt kol i växtbiomassan och i mark. Det sker även en löpande inlagring av kol i de flesta ekosystem idag, d v s de fungerar som en kolsänka som avlägsnar växthusgaser från atmosfären. Ökad kunskap om kolförråd och kolsänkor bidrar till utvecklingen av nya klimatstrategier på olika nivåer i samhället. Framför allt när det gäller hur kolförråd och kolsänkor kan bevaras eller ökas.

Denna studie syftar till att ge kunskap om bidraget från skog och mark till växthusgasbalansen inom Stockholms stads kommun. Resultatet utgör ett underlag som möjliggör större hänsynstagande till kolsänkan i skog och mark inom klimatarbetet i Stockholms stad och som ett kompletterande underlag för den översiktliga planeringen.”

Se pdf;

4. Förslag för ökade kolsänkor i skogs- och jordbrukssektorn. Underlagsrapport om LULUCF inom regeringsuppdraget om näringslivets klimatomställning. Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen. 2022

”För att nå Sveriges långsiktiga klimatmål om nettonollutsläpp år 2045 behöver ökad kolinlagring ske i skog och jordbruksmark för att kompensera för de utsläpp som är svårast att minska. Skogen tar redan idag upp mycket koldioxid, men det finns potential att öka kolinlagringen i skogen och på jordbruksmark.

I den gemensamma rapporten presenterar Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Jordbruksverket fem förslag på utveckling av styrmedel och åtgärder för att minska utsläpp och öka upptag av växthusgaser inom skogs- och jordbrukssektorn. Förslagen är framtagna för att ge stor klimatnytta, vara kostnadseffektiva och förenliga med andra samhälls- och miljömål. Frivillighet och stärkta möjligheter för fler att bidra är utgångspunkt.” Se pdf:

Klimatpolitiska rådets rapport 2023:

Utdrag om Upptag och lagring av koldioxid. Sid 90:

Upptag av koldioxid från atmosfären och inlagring i naturliga och brukade ekosystem har en potential att delvis kompensera för utsläpp av växthusgaser och dämpa effekten av klimatförändringarna. Inte minst kan lösningar som bygger på inlagring av koldioxid realiseras relativt snart och därmed bidra till att hålla temperaturförändringarna inom ramen för Parisavtalets målsättning. Växters upptag av koldioxid är en väsentlig del av kolcykeln och delar av det kol som assimileras lagras i ekosystem som levande biomassa eller som organiskt kol i marken. Processer som accelererar inbindningen av koldioxid eller minskar nedbrytningen kan därmed bidra till att minska koldioxidhalten i atmosfären. Avskogning leder till att koldioxid bunden i

skogsekosystem frigörs, medan skogsplantering har motsatt effekt. När det gäller befintliga skogar, kan till exempel ökade omloppstider leda till att mer kol binds i skogen.

Inom jordbruket kan ökad användning av vall i växtföljden öka inlagringen av kol och minskad jordbearbetning reducera nerbrytningen av kol.

Det finns tydliga synergier men också konflikter mellan åtgärder för att binda in kol och andra samhällsmål. Längre omloppstider eller avsättning av skog som reservat kan leda till att synergier uppstår mellan klimatnytta och bevarande av biologisk mångfald och skogens rekreativvärden.

Samtidigt leder åtgärderna till minskad tillgång till biomassa från skogen, med potentiellt minskade substitutionseffekter där biomassa ersätter energikrävande byggnadsmaterial eller fossila råvaror. Dessa avvägningar är beroende av tidsperspektivet, där ett fokus på snabba climateffekter generellt leder till större fokus på kolinbindning jämfört med substitution, allt annat lika.¹¹⁰ Eftersom organiskt kol gynnar jordbruksproduktion, kan ökad användning av vall i rotation med andra grödor leda till ökad bördighet och minskad användning av handelsgödsel. Vallen utnyttjas som råvara i biogasanläggningar och ersätter därmed fossilt bränsle. Samtidigt finns det en alternativkostnad, det vill säga att vallen odlas i stället för andra grödor, vilket kan påverka lantbrukets lönsamhet och tillgången till mat. Både inom skogsbruket och jordbruket finns det dessutom en risk för läckage, det vill säga att minskad tillgång till biomassa från skogen eller grödor inom jordbruket via marknadsmekanismer leder till ökad produktion någon annanstans.